

STERKE LEKDIJK

Team omgevingskwaliteit – Advies Nota Kansrijke Oplossingen CUB

Datum en tijd: vrijdag 2 oktober, 13:00 – 17:00 uur

Locatie: Museum Wielewaal, Tiendweg 26 te Lopik

Genodigden

Eric Luiten (voorzitter)

Paul Roncken

Janine Caalders

Jannes van Hove (secretaris); *Verslaglegging – Evelien Mewe*

Leonie de Jong – Projectmanager CUB

Johanna Bouma – Landschapsarchitect RHDHV

Annelien ter Meer – Omgevingsmanager CUB

1. Inleiding

Op vrijdag 2 oktober 2020 is het team Omgevingskwaliteit Sterke Lekdijk bijeengekomen met het projectteam dijkversterking Culemborgse Veer Beatrixsluis om te adviseren over de Nota Kansrijke Oplossingen. De advisering is tot stand gekomen op basis van een dialoog met het projectteam over de relevante stukken en met het oog op de vraagstelling vanuit het projectteam.

De nota beschrijft de volgende drie kansrijke oplossingen:

1. Dijk als behouder en versterker van de bestaande situatie. Conservatiever met koppelkansen
2. Dijk door recreatie- en rustgebied nabij de stad met versterking van de cultuurhistorie.
3. Duurzame dijk als ecologische verbinder en natuurontwikkeling

Het projectteam heeft de volgende vragen voor het zetten van de volgende stap, het proces tot het voorkeursalternatief:

Vooruitblik: wat kunnen we in deze stap beter doen?

1. Hoe omgaan met thema's als leidend principe
2. Gebiedsgerichte aanpak en planning project
3. Activeren van gebiedspartners en op zoek naar synergie
4. Nieuwe veiligheidsopgave in relatie tot continuïteit dijkontwerp
5. De nieuwe veiligheidsopgave in relatie tot koppelkansen

2. Beraadslagingen

STERKE LEKDIJK

De discussie wordt gevoerd aan de hand van een presentatie door Johanna Bouma.

Opgemerkt wordt dat natuur en duurzaamheid beter passen in een constructieve oplossing. Hebben klei-inkassingen, hoewel methodologisch begrijpelijk, niet een te grote impact op de natuur? De veiligheidsopgave is heel globaal berekend. Er is een kwalitatieve afweging gedaan. We weten nog niet precies wat de ecologische impact zal zijn.

De veiligheidsopgave is met name in het oostelijk deel aanzienlijk verminderd. Ook in westelijk deel zijn stukken goedgekeurd. De berekeningen die we uitvoeren op 15 profielen geven straks een nauwkeuriger inzicht. De verwachting is dat de opgave nog verder zal afnemen. Lastig hierbij is dat dit leidt tot een versnippering van de technische opgave en dilemma's opleveren ten aanzien van de continuïteit en op koppelkansen. Het streven is om een gebiedsgerichte aanpak te doen.

Het team Omgevingskwaliteit vraagt zich af wat er zou gebeuren wanneer je het andersom aanpakt: eerst de technische tactieken in beeld brengen en daarna bekijken hoe deze zich verhouden tot de effecten en de omgeving. Dan doe je een benadering van de opgave in 2 lagen, een technische opgave en een gebiedsopgave. Dit helpt bij het onderscheiden van enerzijds de dijk (waar is de dijkversterking van?) en anderzijds gebiedsontwikkelingen. Bovendien geeft dit scherpte in de communicatie en de effectbeoordeling. Op deze manier kun je de meekoppelkansen los beoordelen.

Het projectteam ziet geen directe koppelkansen die interactie hebben met de technische opgave en die van invloed zijn op de vorm van de dijk. Koppelkansen worden niet in elke kansrijke oplossing meegenomen, maar zijn in principe altijd wel inzetbaar. Wel is er een aantal synergiekansen. Het team Omgevingskwaliteit ziet dit anders. Het profiel van de kruin, de weg op de dijk zijn zaken die wel effect hebben op het uiterlijk van de dijk. Het inrichten van een beleefplek of rustgebied heeft geen invloed op de rol van de dijk, maar geeft wel meerwaarde. Beantwoord als projectteam eerst de vraag wat eigenlijk je scope is; aan de ene kant is er de essentie vanuit het HWBP en aan de andere kant zijn er omgevingsbouwstenen. En bepaal wat er eerst komt in de redenering: gebruik je de technische oplossing om een gebaar te maken, of laat je de omgeving vormend zijn?

De tabel is overzichtelijk en biedt structuur. De voorzitter vraagt zich echter af of er niet een soort 'schijnverificatie' wordt opgebouwd. Het lijkt of er nog zaken mogelijk zijn, terwijl de cornervlaggen voor het vervolg al geplaatst worden. De structuur moet geen nieuwe vragen oproepen.

Het team Omgevingskwaliteit ziet ook graag dat de werkwijze tussen de verschillende Sterke Lekdijk projecten vergelijkbaar wordt gehouden. Bij het deelproject Salmsteke-Schoonhoven is bijvoorbeeld het dijkprofiel als basis voor de oplossing genomen (binnendijks, buitendijks en technisch). Dit lijkt

STERKE LEKDIJK

meer een aanpak 'des waterschaps'. De thematische aanpak wekt verwarring; bestaat er bijvoorbeeld geen agrarisch belang als we het over natuur hebben? Hoe zit het dan met de integraliteit. Dit is juist waar de omgeving naar kijkt. De aanpak van het projectteam CUB is bijna een wetenschappelijke benadering. Hierdoor ontstaat een methodische knoop en een te sterke verweving met de koppelkansen.

Johanna stelt dat de aanpak geen excuus moet worden om koppelkansen wel of niet mee te nemen. Het zoeken naar synergie tussen technische opgave, ruimtelijke kwaliteit en gebiedsopgave blijft de ambitie van het project. De schaalniveaubenadering (2 lagen) is vooral ingestoken vanuit het gebied en helpt in de communicatie. Leonie voegt hieraan toe dat er op verschillende momenten kan worden gekoppeld. De voorzitter benadrukt dat hierbij wel 'luid en duidelijk' moet worden gecommuniceerd wat de voorwaarden zijn. Meedoen is goed, maar niet zonder meebetalen. Creëer de omstandigheden, met name naar partijen die in staat zijn om iets te brengen. Dit kan een goede dialoog opleveren. Het initiatief moet bij het project liggen.

3. Conclusies voor het vervolg

Aanpak en proces

Het team Omgevingskwaliteit constateert dat er over het algemeen een consciëntieuze en zorgvuldige nota ligt en geeft complimenten voor de manier waarop het projectteam er mee bezig is. Nu is het zaak om er een intelligent vervolg aan te geven. Er ligt al een mooie conclusiekaart. Een advies hierbij is om de omgeving nog wat meer wakker te maken. Ga hierbij terug naar wat 'van ons' is. De uiterwaardontwikkeling bij Fort Honswijk kan een mooi communicatiemiddel zijn richting de gebiedspartners. Probeer met de partners overeenstemming te bereiken en een gezamenlijk doel te formuleren. Een elegante route is om de koppelkansen te verbinden aan partijen die er iets mee kunnen. Maak richting bewoners ook duidelijk wie waarover gaat. Dat kan ook goed in een gezamenlijke boodschap; sommige dingen gaan mee met de dijkversterking, andere zaken gebeuren later.

Paul zou ook graag scenario's voor de langere termijn uitgewerkt zien. Johanna wil hierover graag verder in gesprek. Overigens is dit ook een kwestie om op programmaniveau Sterke Lekdijk te bespreken.

Veiligheidsopgave versus meekoppelkansen

Johanna brengt ter sprake, dat er op de afgekeurde stukken enorme bermen kunnen ontstaan. Hoe kan de continuïteit in het landschap gewaarborgd worden in de oplossingen? Waar moeten we specifiek op letten? De voorzitter stelt voor om de twee verschillende landschapseenheden te laten doorwerken in de technische oplossing, bijvoorbeeld de hogere ondergrond in het westelijk deel; hier zal een grotere pipingopgave liggen. Maak op schaalniveau de verschillen zichtbaar en voer dit consequent door.

STERKE LEKDIJK

Het projectteam vraagt zich af hoe verstandig het is om bij een afnemende veiligheidsopgave ook een grote gebiedsopgave op je bordje te laden. Tegelijkertijd blijft het vergroten van de maatschappelijke meerwaarde een ambitie vanuit het bestuur. De ambtelijk opdrachtgever vraagt om een handelingsperspectief voor meekoppelkansen. Het team Omgevingskwaliteit stelt voor om dit mee te nemen als een heronderhandelingstactiek. Hoe kun je met relatief eenvoudige interventie toch relevant effect sorteren; die betaalbaar is en die de zaak net wat aangenamer of mooier maakt dan het nu is? Doe een oproep aan de gebiedspartners om zich ook verantwoordelijk te voelen voor het proces. Hiermee oogst je waardering in de omgeving.

Janine stelt voor om hier nog een stap verder in te gaan; maak per koppelkans in een werksessie samen met de partners een plan van aanpak. Daarmee maak je tegelijk afspraken over het vervolg. Stel dit dus niet uit tot de planuitwerking.

4. Samenvatting

Onderstaand een puntsgewijze samenvatting van de afspraken en/of acties.

1. Breng een gebiedsproces op gang, dat toebedeelt wie wat toekomt en past bij een moderne gebiedsontwikkeling. Schets eerst het perspectief en verdeel al werkend de verantwoordelijkheden. Neemt niet alle leed van de wereld op je schouders, maar heb er wel weet van en maak vooral duidelijk waar je als waterschap van bent. De dijkversterking kan niet alle problemen in het gebied oplossen.
2. Beschouw de technische oplossingen als een doorgaande samenhang der dingen. Ruimtelijke kwaliteit kent drie dimensies: Vormgeving, Inpassing, Combineren/koppelen. Het gaat nu vooral over inpassing en nog beperkt over de vormgeving. En ook de onderliggende discussie over meekoppelen moet nog worden gevoerd. Maak het ook concreter; mensen moeten zich er een beeld bij kunnen vormen.
3. 'Opnieuw beginnen met ontwerpen'. Wanneer je alleen zuiver methodisch ontwerpt, staat het resultaat op zichzelf. Trek het ontwerpen in een breder perspectief.
4. Het '2 lagen model' (schaalniveaubenadering) biedt een goed handvat voor het gesprek met de partners. Zorg als gezamenlijke overheden voor helderheid en perspectief naar de omgeving.
5. Actiepunten (*noot: de laatste twee punten lenen zich voor bespreking op programmaniveau*)
 - Uitwerken van scenario's voor de langere termijn. (Paul/Johanna)
 - Meer synchroniciteit in werkwijze en aanpak van de verschillende Sterke Lekdijk projecten.
 - Beschrijf een handelingsperspectief voor meekoppelkansen.